

ІМ'Я У МЕДИЦИНІ

© Білаш С. М., Проніна О. М., Білич А. М., Пирог – Заказнікова А. В., Коптев М. М., Половик О. Ю

УДК 616-089.11(092) Скрипніков

Білаш С. М., Проніна О. М., Білич А. М.,

Пирог-Заказнікова А. В., Коптев М. М., Половик О. Ю.

80-РІЧЧЮ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ДОКТОРА МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОРА СКРИПНІКОВА МИКОЛИ СЕРГІЙОВИЧА ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

elenan_pronina@mail.ru

19 травня 2016 року виповнюється 80-річчя з дня народження доктора медичних наук, професора Миколи Сергійовича Скрипнікова. Його ім'я сьогодні широко відоме не лише в межах України, країн СНД, а країн далекого зарубіжжя.

В нашій статті ми постараємося зупинитися на основних віхах його життя, показати як він формувався як вчений, викладач і керівник з великої літери.

Ще в молоді роки Микола Сергійович прагнув до вищої освіти медичного напрямку. Життя його складалося так, що він народився в малозабезпеченій донецькій сім'ї і за сімейним станом змушений був перервати навчання і працювати на заводі, одночасно навчаючись в вечірній школі. Ось чому лише після в служби в лавах Радянської Армії він успішно склав вступні іспити і був зарахований студентом I курсу Харківського державного медичного стоматологічного інституту за спеціальністю «Стоматологія».

В інституті навчався лише на «відмінно». Проявив великий нахил до громадської роботи, протягом навчання постійно обирався секретарем комітету комсомолу інституту. За цей час він сформувався як майбутній лікар і науковець, так як постійно приймав участь в роботі студентського наукового гуртка. Ось чому одразу після закінчення навчання в інституті він був рекомендований ректором для навчання в аспірантурі на кафедрі топографічної анатомії і оперативної хірургії.

За роки навчання в аспірантурі Микола Сергійович зарекомендував себе дуже здібним і перспективним науковцем. Напрямок його дослідження було вивчення будови кліток лабіринту решітчастої кістки людини у залежності їх будови від форми черепа. У 1967 році він успішно закінчив навчання в аспірантурі, захистив кандидатську дисертацію і отримав вчене звання кандидата медичних наук. Після закінчення аспірантури Микола Сергійович одностайно був обраний секретарем партійного комітету інституту. Цю громадську посаду він займав протягом багатьох років.

Уся подальша робота, як викладача, була пов'язана з кафедрою топографічної анатомії і оперативної хірургії. Формування його, як вченого, викладача і громадського діяча здійснювалося під керівництвом завідувача кафедри топографічної анатомії і оперативної хірургії заслуженого діяча науки України, доктора медичних наук, професора Тамари Василівни Золотарьової. З першого дня роботи на кафедрі Микола Сергійович старанно ставився до своїх обов'язків, відвідував всі практичні заняття і лекції, які читалися професором Золотарьовою. Це в великій мірі сприяло формуванню Миколи Сергійовича як викладача.

Він широко використовував на практичних заняттях і лекціях вислів учня М.І. Пирогова професора О.О. Боброва: «...Шлях у хірургічну клініку пролягає через анатомічний театр і хірург клініцист, який не пройшов анатомічної школи, не може бути на висоті свого поклику».

Педагогічний напрямок своєї роботи Микола Сергійович постійно поєднував з науковою роботою. Ще на початку своєї наукової діяльності він успішно вивчив різницю в зовнішній будові кліток лабіринтів решітчастої кістки (1967), а подальша його наукова робота була пов'язана з вивченням морфо-функціональної характеристики лабіринтів решітчастої кістки людини. Він успішно провів макроскопічне, гістологічне, електронно-мікроскопічне дослідження цієї ділянки і захистив докторську дисертацію (1986).

За роки своєї роботи на посаді завідувача кафедри топографічної анатомії і оперативної хірургії Микола Сергійович створив власну школу топографоанатомів і хірургів. Він зосереджував увагу на підготовці наукових кадрів для кафедр не лише стоматологічного, а і лікувального профілю. Всі молоді і перспективні випускники академії, які були рекомендовані для проведення наукових досліджень Миколою Сергійовичем розподілялися так, що вони вивчали не лише ділянки голови та шиї, а й інші ділянки організму людини.

Як ректор інституту, а з 1991-го року Української медичної стоматологічної академії, Микола Сергійович з першого дня роботи висунув першочергове

основне завдання: підготовку і виховання молодого професорсько-викладацького складу з числа кращих і перспективних випускників академії. Для цього ним були розроблені чіткі і пріоритетні напрямки діяльності кафедр, наукових та інших підрозділів. Він вимагав, щоб кожна кафедра, кожна клініка повинні зосередити основну увагу на створенні власної наукової школи. Для цього в академії були ліквідовані численні дрібні наукові теми та організована співпраця з кафедрами провідних науково-дослідницьких інститутів та лабораторій.

Наукова школа професора Скрипнікова М.С. зосередила увагу на пріоритетному напрямку «Розробка нових хірургічних, реконструктивних та фізіко-біологічних методів корекції порушень діяльності організму людини та тварин при екстремальних ситуаціях (на органному, клітинному та субклітинному рівнях), створення нових медичних приладів, технологій та засобів профілактики і лікування, що працюють на цій основі». Ним же була заснована загальнокафедральна наукова тема: «Вивчення особливостей становлення топографії, структурної організації вен, артерій та парасимпатичних вузлів голови в онтогенезі».

Микола Сергійович вважав, що наукові зв'язки академії з іншими вузами України (Київським, Одеським, Дніпропетровським, Харківським, Івано-Франківським, Тернопільським, Чернівецьким, Кримським, Донецьким та ін.) являються невід'ємною частиною діяльності академії. Ось чому безпомилково можна сказати, що в Україні і за її межами не має вищих медичних навчальних закладів, де б не знали ім'я завідувача кафедри оперативної хірургії і топографічної анатомії Української медичної стоматологічної академії (м. Полтава) професора Миколи Сергійовича Скрипнікова.

Дякуючи значним науковим контактам на базі спеціалізованих Рад Харківського, Київського, Дніпропетровського, Луганського, Донецького, Кримського медичних вузів успішно були захищені кандидатські і докторські дисертації, які виконувалися під керівництвом М.С. Скрипнікова.

Підсумовуючи творчу діяльність професора Скрипнікова необхідно вказати, що за період роботи на кафедрі під його керівництвом і контролем було успішно підготовлено і захищено 20 докторських і 50 кандидатських дисертацій. Його учні і послідовники (професори Безшапочний С.Б., Нідзельський М.Я., Шепітько В.І., Лігоненко О.В., Дубінін С.І., Проніна О.М., Дудченко М.О., Шейко В.Д., Лисенко Б.П., Баштан В.П., Ляховський В.І., Аветіков Д.С., Білаш С.М.) в своїй роботі широко використовують всі ті напрямки діяльності, які в свій час започаткував Микола Сергійович Скрипніков.

Заслуги М.С. Скрипнікова, як науковця, організатора і керівника в роки існування СРСР були широко відзначені урядом і комуністичною партією. Він обирався членом ЦК КПРС та членом профспілки України. Дякуючи заслугам Скрипнікова М.С. Українська медична стоматологічна академія в 2001 році була нагороджена Срібним Дипломом Лауреата VII Міжнародного відкритого рейтингу популярності та якості товарів і послуг «Золота фортуна» в номінації «Якості третього тисячоліття». Академія та співробітники занесені до альманаху «Золота книга Української еліти». Як видатний вчений і керівник професор Скрипніков М.С. у 1989 році був удостоєний звання «Заслужений діяч науки і техніки України».

Навіть складно перерахувати численність всіх тих нагород, яких був удостоєний Микола Сергійович в Полтавському медичному стоматологічному інституті, а в подальшому академії. Серед них слід відзначити медаль «За доблесну працю» (1970, 1971), Почесну грамоту Президії Верховної Ради України «За досягнення ХХ століття» з врученням іменного диплому (1999), відзнака президента України – орден «За заслуги II ступеня» (2000), Почесний хрест ордена Миколи Чудотворця (2001), Почесний хрест ордена «Святий князь Володимир» (2003), нагорода «Свята Софія», знак ордена «Почесний хрест» (2003).

Микола Сергійович завжди був у центрі уваги морфологів України, близького і далекого зарубіжжя. Його авторитет був незаперечний. Ось чому обирався членом Президії Вченої медичної ради МОЗ України з проблем «Морфологія людини». Протягом трьох термінів являвся експертом ВАК України, обирався віце-президентом і членом Координаційної Ради Асоціації Стоматологів України, членом президії морфологів України, академіком шести міжнародних академій. До кінця свого життя Микола Сергійович очолював спеціалізовану вчену раду по захисту кандидатських і докторських дисертацій з фаху «Стоматологія», яка і сьогодні базується в стінах Української медичної стоматологічної академії.

80-ти річчя з дня народження професора Скрипнікова Миколи Сергійовича в стінах Української медичної стоматологічної конференції проводиться в урочистій обстановці, організована міжнародна наукова конференція морфологів, присвячена цьому ювілею.

Узагальнюючи вище описане слід сказати, що життєвий творчий шлях Миколи Сергійовича Скрипнікова, як науковця, організатора і керівника по праву може служити спадщиною для майбутніх і нині існуючих медичних працівників і широко використовується в науковій, виховній і навчальній роботі.